

Wspomnienie o doktorze Janie Łuczyńskim (1957–2010)

Jan Łuczyński był związany z Krakowem i Uniwersytetem Jagiellońskim. W Krakowie się urodził, zdobył wykształcenie, założył rodzinę i rozpoczął swoją karierę naukową.

Ukończył V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego, a następnie podjął studia psychologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pracę doktorską przygotowywał pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Przetacznik-Gierowskiej, kontynuatkorki badań Stefana Szumana nad rozwojem dziecka. W Zakładzie Psychologii Rozwojowej i Wychowawczej, gdzie pracował od roku 1982, pełnił funkcję asystenta i adiunkta. W 1997 roku przeniósł się do Zakładu Zarządzania w Oświacie na Wydziale Zarządzania, gdzie pełnił funkcję kierownika Zakładu oraz zastępcy dyrektora Instytutu Spraw Publicznych do spraw studenckich. Na tym wydziale był współtwórcą zarządzania humanistycznego.

Od 2001 roku pracował także jako wykładowca w Instytucie Humanistycznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie. Doświadczenia naukowe i dydaktyczne pogłębiał, odbywając staże na uniwersytetach w Europie (Oxford University, Max Planck Institute for Human Development and Education) oraz w Ameryce (Clark University).

Opublikował 30 artykułów w pracach zbiorowych i czasopismach naukowych, w tym 10 w języku angielskim. Uczestniczył w konferencjach międzynarodowych i krajowych z 53 prezentacjami (w tym 29 w języku angielskim lub hiszpańskim). Na uwagę zasługuje jego praca translatorska: przetłumaczył kilka ważnych książek i artykułów z zakresu psychologii rozwojowej (między innymi A. Birch, T. Malim, *Psychologia rozwojowa w zarysie*; M.H. Van IJendoorn, M.J. Bakermans-Kranenburg, *Międzypokoleniowa transmisja przywiązania*). Pisał recenzje prac psychologicznych wydawanych w języku angielskim, ułatwiając wybór lektury polskiemu czytelnikowi.

Pierwsze prace doktora Jana Łuczyńskiego dotyczyły relacji między językiem mówionym i pisany: poszukiwania psychologicznych wyjaśnień nabywania umiejętności pisania, komponowania tekstów pisanych przez dzieci, kształtowania się reprezentacji języka pisanego, ujmowania tekstu pisanego jako czynnika w rozwoju intelektualnym jednostki. Analiza dzienniczek mowy dwojga dzieci w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym pozwoliła stwierdzić, że reprezentacja języka pisanego zaczyna się tworzyć w 2. roku życia, a odkrycie, że pismo zawiera znaczenie, przypada na początek wieku przedszkolnego.

Wśród czynników rozwoju interesowały Jana Łuczyńskiego zmiany społeczno-kulturowe. Rozważania nad tymi uwarunkowaniami rozwoju skierowały jego uwagę na dyskurs edukacyjny, na cały proces wychowania organizowany przez ulegający ciągłym przekształceniom system oświatowy. Podkreślał, że dynamiczne zmiany zachodzące w otoczeniu szkoły (globalizacja, demokratyzacja), a także zmieniające się potrzeby edukacyjne uczniów wymagają redefinicji funkcji szkoły zarówno w życiu konkretnej jednostki, jak i społeczeństwa. Jego zdaniem, administracyjny sposób kierowania systemem oświatowym i poszczególnymi szkołami przyczynia się do pogłębiania kryzysu edukacyjnego szkoły polegającego na utracie wpływu wychowawczego nauczycieli na uczniów. Należy zatem zająć się zarządzaniem edukacyjnym, a nie zarządzaniem edukacją, co wiąże się ze zwiększeniem wśród pracowników oświaty świadomości budowania odpowiedniej kultury organizacji szkoły jako organizacji uczącej się.

Idee te propagował doktor Łuczyński w wykładach, wystąpieniach konferencyjnych i publikacjach. Tym zagadnieniom poświęcił swoją ostatnią monografię *Zarządzanie edukacyjne a wychowanie uczniów w szkole*, której nie dane mu było już zobaczyć w formie książki.

Był aktywnym członkiem wielu naukowych towarzystw polskich i zagranicznych: Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Sekcji Psychologii Rozwojowej; Stowarzyszenia Edukatorów; Children's Identity and Citizenship in Europe; European Association for Research on Learning and Instruction; International Network of Productive Schools.

Brał udział w realizacji kilku projektów badawczych, uczestniczył w organizacji naukowych konferencji.

Na uwagę zasługuje stały aktywny udział Jana Łuczyńskiego w pracach Sekcji Psychologii Rozwojowej oraz redakcji czasopisma „Psychologia Rozwojowa”. W tej ostatniej pełnił funkcję członka komitetu redakcyjnego, służąc radami, chętnie podejmując zadania i wykonując czasochłonne prace. Dzięki niemu posiedzenia Komitetu Redakcyjnego przebiegały w pełnej przyjaźni atmosferze. Brakuje nam jego spokoju, umiejętnego równoważenia stanowisk i rozsądnych propozycji.

Maria Kielar-Turska

Redaktor naukowy „Psychologii Rozwojowej”